

**STARIJI BRAT, STARIJA SESTRA
BOSNA I HERCEGOVINA**

Izveštaj sa Druge konferencije projekta „*Stariji brat, starija sestra*“
Socijalno uključivanje djece u riziku kroz volonterski angažman mladih i odraslih
Srijeda, 05.11.2008.g., Centar za socijalni rad Banja Luka

Osnovni **cilj konferencije** bio je konstituisanje platforme za partnerske nevladine organizacije, ustanove socijalne zaštite, fakultete, kao i političke instance odgovorne za reformu sistema socijalne zaštite, kako bi se projekt *Stariji brat, starija sestra*, kao projekt socijalnog uključivanja djece u riziku, mogao proširiti i razvijati i u drugim gradovima u BiH.

Budući da se projekt realizira u trostrukom partnerstvu: **nevladina organizacija – ustanova socijalne zaštite – fakultet**, na konferenciju su bili pozvani predstavnici spomenutih ustanova iz 9 bh gradova: Bijeljina, Bihać, Doboj, Tuzla, Zenica, Sokolac, Istočno Sarajevo, Foča i Mostar. Pored toga, na konferenciju su bili pozvani i predstavnici političkih institucija nadležnih za reformu sistema socijalne zaštite u BiH.

Od ukupno 114 pozvanih učesnika, konferenciji su prisustvovala 64 osobe, od čega 39 gostiju, predavača i predstavnika potencijalnih partnerskih organizacija, i 25 predstavnika organizacija Nova generacija i NARKONE (voditelji projekta, volonteri, pripravnici), koji su pripremili i organizirali konferenciju.

Konferencija se odvijala prema dogovorenom **programu**.

Osnovni zaključci diskusija koje su se vodile na teme izlagača i pitanja učesnika:

1. Potencijal projekta *Stariji brat, starija sestra* za jačanje socijalne uključenosti djece u riziku,
Prof. Dr Ivan Vidanović, Beogradski univerzitet, Fakultet političkih nauka,
Moderator diskusije: Alisa Muratović; zapisničar: Dejan Miković
  - a) Svi učesnici su se veoma pozitivno izjasnili o projektu/programu *Stariji brat, starija sestra*, kao i izlaganju prof. dr. Ivana Vidanovića, rekavši da je ono na njih djelovalo jako inspirativno i ohrabrujuće, jer im je ukazalo na **različite mogućnosti i alternative koje ovaj projekt pruža široj zajednici**;
  - b) Projekt doprinosi **stvaranju i širenju socijalne mreže**, kako među djecom - korisnicima projekta, tako i između profesionalaca koji se bave socijalnim uključivanjem djece u riziku;
  - c) Istraživanja u Americi ukazuju na to da se **mentorski pristup „jedan na jedan“**, koji je zastupljen i u ideji projekta *Stariji brat, starija sestra*, pokazao kao najbolji i najefikasniji pristup u radu sa djecom u riziku;
2. Doprinos projekta *Stariji brat, starija sestra* reformi sistema socijalne zaštite,
Ljubo Lepir, dipl. sociolog, pomoćnik ministra zdravlja i socijalne zaštite Vlade RS,
Moderator diskusije: Anela Vehabović; zapisničar: Danijela Perišić;
  - a) Doprinos projekta *Stariji brat, starija sestra* je u tome što se kroz njega obogaćuje i upotpunjuje rad sa djecom koja borave u institucijama;
  - b) Kroz projekt *Stariji brat, starija sestra*, omogućava se praktični rad studenata, budućih stručnjaka, čime se doprinosi podizanju nivoa svijesti i njihovoj senzibilizaciji za rad sa djecom u riziku;
  - c) Kroz projekt *Stariji brat, starija sestra*, razvija se saradnja vladinih i nevladinih institucija, kao i drugih ustanova, čime se doprinosi poboljšanju usluga socijalne zaštite koje se pružaju korisnicima;
  - d) Insistirati na reformi i jačanju sistema dječje zaštite kroz reformu domova (deinstitucionalizacija), škola, centara za socijalni rad i drugih institucija.
3. Projekt *Stariji brat, starija sestra*, ekološki model kao alternativa tradicionalnom pristupu socijalnog uključivanja djece u riziku;
Nikola Dorontić, dipl. Soc. Ped., Centar za socijalni rad, Banja Luka,
Moderator diskusije: Tihana Majstorović; zapisničar: Milena Tambur
  - a) **Prevenција umjesto zatvaranja:** djecu ne treba zatvarati, čak ni one koji su počinili neko krivično djelo, izuzev onih koji su opasni i za sebe, već sa djecom treba raditi kroz otvoreni sistem zajednice; ne treba tražiti krivca u djetetu, već tražiti rješenje kako se postaviti prema njemu;
  - b) **Pružiti alternative u sklopu prevencije:** djeci ponuditi "udice" da se oni sami "upecaju", dati im do znanja da ih mogu uzeti, ali i ne moraju; ključ je u tome da djeci treba ponuditi što više različitih

- sadržaja u zajednici, osposobiti ih sadržajno; da žive pored kriminalaca, ali da ne budu i sami kriminalci; da, iako budu okruženi drogom, ne postanu narkomani; ne treba ih odbijati kao što to kod nas čine djetetovi vršnjaci i policija;
- c) **Baviti se prevencijom, a ne posljedicama;**
  - d) **Tražiti pozitivno u osobi:** tragati za onim pozitivnim u mladoj osobi, rizične faktore zamijeniti zaštitnim; u radu sa djecom postupati iskreno, otvoreno i biti uz njih;
  - e) **Partnerstvo:** sa mladima treba razvijati ravnopravan i nadopunjavajući odnos;
  - f) **Partnerstvo treba biti zdravo, iskreno i dugotrajno.**
4. Volonterski rad kao doprinos izgradnji civilnog društva,
Vera Kelava, Program menadžer, Omladinski komunikativni centar OKC, Moderator diskusije: Andrea Mijatović; zapisničar: Minela Imamović;
- a) Organizator volonterskih usluga treba imati **kontinuirani kontakt s volonterima** kroz koji će provjeravati njihovu motivaciju i pružiti im ono čemu teže, odnosno reagirati u skladu sa njihovim potrebama;
  - b) Volontere je potrebno **tretirati kao ostale uposlenike**, kako bi se osjećali dijelom organizacije kojoj pripadaju, te kako bi je mogli predstavljati kao svoju organizaciju;
  - c) Kroz informisanje, lobiranje i javno zagovaranje, potrebno je **uključiti volonterizam u obrazovni i politički sistem** i na taj način djelovati na osvješćivanje šire zajednice;
  - d) Potrebno je **nagraditi volontere** za njihov angažman; ukoliko nemamo materijalnih sredstava, koristiti socijalne nagrade (npr. poslati volonterima čestitke za rođendan i sl.);
  - e) Kontinuirano omogućavati volonterima da kroz **radionice za «rad na sebi»** i druge vidove aktivnosti, jačaju svoju ličnost i uče iskazati svoja mišljenja, očekivanja ili ono sa čime se ne slažu;
  - f) Nužno je donijeti **zakon o volontiranju** na nivou BiH.
5. Projekt *Stariji brat, starija sestra* u svjetlu razvojnih ciljeva Evropske Unije,
Maja Lolić, bivša članica tima glavnog pregovarača BiH za pristup EU Igora Davidovića;

„**World Cafe**“ Razgovor u neformalnim grupama: Učesnici konferencije, volonteri, projekt koordinatori; Standardi i rezultati projekta *Stariji brat, starija sestra*, *Moderatori: pripravnici;*

1. Osnovni zaključci:
  - a) Predstavnici partnerskih organizacija (nevladine organizacije) iz 7 bh. gradova: Bihać, Mostar, Doboj, Foča, Sokolac, Tuzla i Zenica, iskazali su potrebu za pokretanjem projekta *Stariji brat, starija sestra* u svojoj lokalnoj zajednici, te spremnost da preuzmu odgovornost za njegovu implementaciju;
  - b) Pokazalo se da sve partnerske nevladine organizacije zadovoljavaju osnovne kriterije neophodne za implementaciju projekta: posjeduju stabilnost i dugogodišnje iskustvo u radu sa djecom i mladima, iskustvo u radu sa volonterima, djeluju u sredinama u kojima postoje fakulteti, imaju ostvarenu saradnju sa ustanovama socijalne zaštite, spremni su prihvatiti viziju i standarde kvaliteta projekta *Stariji brat, starija sestra*;
  - c) Sve potencijalne partnerske organizacije posjeduju i svoja vlastita iskustva u radu sa djecom i mladima koja se mogu iskoristiti i inkorporirati u projekt *Stariji brat, starija sestra*, te tako doprinijeti njegovom sadržajnom obogaćivanju i razvijanju;
  - d) Učesnici su još jedanput podcrtali i značaj volonterskog rada koji se promovira kroz ovaj projekt; naglasili su da nisu samo djeca ta koja imaju koristi od ovog projekta, već su to i mladi ljudi-volonteri, koji kroz ovaj projekt imaju priliku da stečeno teorijsko znanje primjenjuju u praksi, ali i da ono što su praktično iskusili u radu sa djecom, prepoznaju u teoriji.
2. Zaključci vezani za izazove i prepreke koji se mogu očekivati tokom implementacije projekta:
  - a) U slučaju otpora organizacija neophodnih za realizaciju projekta u lokalnoj zajednici potrebno je biti uporan, ali ne insistirati na saradnji tamo gdje ne postoji nikakva spremnost za istu, jer bi se ta nevoljnost na učešće mogla nepovoljno odraziti na tok projekta;
  - b) Također je potrebno uspostaviti saradnju sa pojedincima zaposlenim u relevantnim organizacijama, koji su spremni lično i svojevolutno angažirati se u projektu;
  - c) U slučaju nespremnosti za saradnju, mogu se pronaći i alternativna rješenja; npr. umjesto centara za socijalni rad moguće je uključiti škole, domove za nezbrinutu djecu, druge NVO koje okupljaju djecu i sl.;
  - d) U projekt je potrebno uključiti studente različitih profila, a ne samo studente humanističkih nauka.

Uloga pripravnika i volontera

Za 9 pripravnika UG NARKO-NE, učesnika projekta „Usavršavanje pripravnika za preventivni rad sa socijalno isključenom djecom i mladima“, konferencija je bila prilika da vježbaju vještine kao što su: izrada plakata, moderiranje grupnih diskusija, vođenje zapisnika i prezentiranje zaključaka. Također, konferencija je imala za cilj i promociju pripravnika kao «mladih stručnjaka u akciji».

Pored toga, 6 volontera iz Banja Luke i 4 volontera iz Sarajeva učestvovali su u pripremi materijala, izradi i prezentiranju plakata za standarde kvalitete, kao i u cjelokupnoj realizaciji konferencije.

Za daljnju saradnju prijavile su se sljedeće organizacije:

Bihać	HO „ALFA“	Dragica Biuković
Doboj	MAK MOST	Lilja Đukić
Foča	Demokratski centar	Vesna Čanar
Mostar	SOS Kinderdorf	Berima Hačam
Sokolac	Crveni Krst	Milena Makić
Tuzla	OC IPAK	Lahira Sejfića
Zenica	UG „Naša djeca“	Olgica Drinić

Sljedeći koraci

- Nov./dec. 08. Prijave, posjeta potencijalnim partnerskim organizacijama i izbor partnera (4 – 6);
- Jan./feb. 09. **«Kick-off meeting»**, dvodnevni sastanak za partnere;
- Feb./mart 09. Pisanje zajedničkog strateškog projekta i apliciranje kod internacionalnih donatora; Projekti iz Banja Luke i Sarajeva: namicanje sredstava za naredni projektni ciklus 2009./10.g.;
- Od maja 09. Rad na strateškom planiranju i implementiranju projekta po dogovorenom planu.

Sarajevo, 24.11.2008.

Zapisnik pripremila: Nerma Daut